

نکاتی در باره حزب انقلابی

هر بحثی بر سر قدرت لاجرم پای سازماندهی را به میان می‌کشد. از سوی طبقه حاکمه تا جایی که تاریخ به یاد دارد این دولت است که نیروی اصلی حفظ مناسبات موجود بوده است، عاملی که کماکان علی‌رغم دگرگونی‌ها و تحولات اجتماعی بزرگ اهمیت خود را حفظ کرده است. اما در سوی نیروی فرودست و مبارز عامل این سازماندهی در طول تاریخ متفاوت بوده است: از گروه‌های توطئه‌گر و شورشی تا حزب انقلابی. در دوره سرمایه‌داری مهمترین عاملی که توانسته در تمامی تجارب موفق خویش، دولت سرمایه‌داری را به چالش بکشد همین عامل اخیر، یعنی حزب انقلابی، بوده است. اما به میزانی که سرمایه‌داری متأخر رو به سازماندهی قدرتمندانه‌تر و جهانی‌تر کرده، نیروی‌های انقلابی نه تنها از ایجاد بین‌المللی مؤثر پاپس کشیده‌اند بلکه حتی اغلب شکل حزبی را نیز وانهاده‌اند و خود ایده سازماندهی را نیز گه‌گاه کنار گذاشته‌اند. اما حاصل چه بوده است؟ در حالی که حزب انقلابی که بزرگترین دستاورد نیروی پراکنده اما شورشی علیه وضع موجود بود چندین انقلاب بزرگ و مهمترین اقدامات برآشوبنده تاریخ سرمایه‌داری را رقم زده است، فقدان سازماندهی در بهترین حالت به جنبش‌هایی بی‌دوام و موسمی انجامیده که نه فقط سرمایه‌داری که اغلب از به چالش کشیدن یک خط‌مشی سیاسی حکومت‌های انتخاباتی نیز درمانده است. لذا، ما در ادامه، چه به گواه ادبیات گسترده و غنی پشتیبان بایستگی حزب انقلابی و چه به شهادت تجارب معاصر تاریخی، در راستای دفاع از اجتناب‌ناپذیری حزب انقلابی و نقش بی‌بدیل آن در هر کنش انقلابی، در مواردی چند نکاتی را برای تبیین وضعیت کنونی سرمایه‌داری، جایگاه حزب انقلابی و الزامات آن خاطر نشان و مؤکد می‌سازیم.

۱. بی‌تردید، اینک در دوران سرمایه‌داری جهانی به‌سر می‌بریم. نه فقط بدین معنا که مناسبات سرمایه‌داری در اغلب قریب به اتفاق کشورهای دنیا به مناسبات حاکم تبدیل شده‌اند، بلکه همچنین با عطف توجه به جهانی‌شدن این مناسبات و تسلط‌شان بر کل اقتصاد جهانی. کارتل‌های بین‌المللی حاکم بر اقتصاد جهانی برای حراست از این مناسبات نهادهای بین‌المللی یک «قدرت سایه امپریالیستی» را تشکیل داده‌اند که به نحو روزافزونی، حتی، دولت‌های کشورهای سرمایه‌داری را نیز تحت کنترل خود گرفته‌اند.

۲. در مقابل، استراتژی انقلاب سوسیالیستی نیز امروزه هر چه بیشتر جهانی شده است. نه فقط بدین معنا که تنها راه‌هایی بشریت در اکثر قریب به اتفاق کشورهای دنیا انقلاب کارگران و زحمتکشان، خلع ید از استثمارگران و آغاز گذار به سوسیالیزم است، بلکه این‌که بدون گسترش چنین انقلابی در سطح جهانی

امکان موفقیت آن، با توجه به شکل‌گیری و اوج‌گیری بین‌الملل قدرتمند سرمایه، در هر کشوری به تنهایی نیز هر چه کمتر شده است.

۳. در چنین مبارزه ناگزیری برای رهایی بشریت و نجات از بدیل در حال عروج و سلطه مطلق بربریت محض سرمایه، کماکان هیچ عامل و ابزاری شناخته نشده است که بهتر و برتر از حزب انقلابی طبقه کارگر باشد. سازمانی که در عین وقوف به تمامی مشکلات، همان ظرفی است که باید با پالایش آلودگی‌های آن، به یاری تجارب مبارزات دو قرن اخیر، محتوای رهایی‌بخش مبارزه جدی، بی‌امان و پیگیر انقلابی در آن شکل گیرد. این حزب همان سازمانی است که پرولتاریای انقلابی را در مقابل نظامی جهانی و با قدرت سازماندهی فوق تصور، از حداقلی از توان متمرکز و مؤثر برخوردار می‌سازد.

۴. حزب انقلابی طبقه کارگر متشکل از آن بخش آگاه از طبقه است که به ضرورت استراتژی انقلاب سوسیالیستی پی برده است و برای آماده ساختن کل طبقه و تحقق این استراتژی تلاش می‌کند. چنین حزبی در دوران ما از همان ابتدا فقط بخشی است از حزب انقلاب جهانی و اولین وظیفه انترناسیونالیستی کمونیست‌ها تلاش مشترک برای تدوین چنین استراتژی مشترکی است. حزب انقلابی طبقه کارگر با هدف رهایی از سلطه گرایش‌ها و ایدئولوژی بورژوازی در صفوف طبقه کارگر و نیز در تلاش برای کسب رهبری مبارزات سایر عناصر تحت ستم در جامعه در زمانه فعلیت انقلاب و در جهت مداخله آگاهانه در فرایند انقلابی شکل می‌گیرد. قطعاً شکل‌گیری حزب انقلابی طبقه کارگر برآیند مبارزه و پراتیک لایه پیشگام طبقه کارگر است و نه حاصل تصمیم‌گیری و اقدام نخبه‌گرایانه و تصنعی روشنفکران رادیکال و ناراضی.

۵. حزب انقلابی طبقه کارگر تشکیلاتی ایدئولوژیک و عقیدتی نیست بلکه نهادی است سیاسی که براساس وحدت برنامه‌ای تشکیل می‌شود. بنابراین تدوین و تصویب مشترک این برنامه انقلابی از سوی مبارزان کمونیست همانا مسیر اصلی تدارک حزب انقلابی است. این برنامه باید متکی باشد بر تحلیل مشخص از استراتژی انقلابی در هر کشور مشخص. بدین ترتیب اولین قدم جدی ما باید بر اساس بحث و توافق پیرامون خطوط کلی این استراتژی سازمان یابد.

۶. تدوین استراتژی انقلابی و برنامه انقلابی منتج از آن بدون تئوری انقلابی غیرممکن است. هر چند بسیاری از کمونیست‌ها این تئوری انقلابی را «مارکسیزم» می‌دانند، اما حزب انقلابی طبقه کارگر نه تفسیر خاصی از خود این تئوری بلکه نتایج برنامه‌ای آن را پایه وحدت حزبی قرار می‌دهد؛ زیرا امروزه هیچ مرجع، مرکز و سند مورد توافقی در جهان برای پذیرش یکی از این تفاسیر وجود ندارد. ورود به چنین مباحثی در ساحت تئوریک، گرچه مهم و ضروری است، اما در امر تشکیل حزب انقلابی و تدوین برنامه آن، به جای ایجاد انسجام و کارایی در برنامه صرفاً به تشتت و هرز رفتن نیروهای انقلابی خواهد انجامید.

۷. برنامه حزبی براساس تجربه عملی مبارزاتی کادرهای حزبی در جنبش کارگری سنجیده می‌شود و بر اساس اصل «سانترالیزم دموکراتیک» در تشکیلات حزبی تغییر و تکامل می‌یابد. بدین ترتیب خود امر تدوین اولیه این برنامه و آماده‌سازی شرایط برای تشکیل حزب نیز باید یک امر عمومی طبقاتی تلقی شود و پیشگامان طبقه کارگر باید از همان ابتدا در امر تدوین آن دخیل باشند.

۸. حلقه رابط بین وضعیت فعلی و مرحله آمادگی شرایط برای تشکیل حزب همانا اقدامات و مبارزات مشترک فعالان کمونیست و پیشگامان کارگری است. چنین وساطتی، به‌رغم برخی مشکلات تاریخی - سیاسی آن، امری است ناگزیر که در صورت وقف توجه به ارزش‌های دموکراتیک و پرهیز مستمر از جان‌شین‌گرایی می‌تواند بستر و زمینه‌های ظهور و شکل‌گیری حزب انقلابی را فراهم سازد.

۹. در همین راستا باید توجه داشت که سیطره آوار ادبیات استالینیستی در حوزه‌های مختلف فکری و مبارزاتی و تلاش ایدئولوگ‌های بورژوایی برای هم‌ارز قرار دادن درک لنینی از حزب انقلابی طبقه کارگر با انحراف بوروکراتیک ضد - انقلاب استالینی، بازخوانی جدی و انتقادی این مفهوم را به ضرورتی جدی و اساسی بدل می‌کند، آنچه امروزه به نام حزب لنینی آماج حمله برخی جریان‌های رادیکال خرده‌بورژوایی قرار گرفته، اندک قرابتی با سنتی ندارد که مبارزه انقلابی را با «پیکار بر سر دموکراسی» یکی می‌داند.

۱۰. با توجه به این مباحث، مهمترین مسئله طبقه کارگر ایران فقدان جنبشی سراسری است که طبقه بتواند قدرت طبقاتی خود را به نمایش بگذارد. بنابراین عملی‌ترین اقدام مشترک همه کسانی که به ضرورت حزب انقلابی پی برده‌اند تلاش در راه سازماندهی این جنبش سراسری است. درک رابطه بین وظایف امروزه و اهداف جنبش کارگری بستری است که به شکل‌گیری مباحثات پیرامون برنامه انقلابی کمک خواهد کرد.

۱۱. بحث تاکنون بر سر تفسیر نام‌ها، القاب و یادبودهای احزاب انقلابی بوده است، مسئله اما تغییر راستین جهان، واقعیت و وضعیت نظم توحش‌بار حاکم است.

جمعی از فعالین کمونیست

مهر ۱۳۹۶